

Olvassuk Jézussal a Bibliát
6. Cédrus és mustármag (Lk 13,18-19)

Alig is van megrázóbb és szívbemarkolóbb a fogságban, száműzetésben született műveknél, leveleknél. Egészen különös, ahogy a nem kívánt rabság arra készíteti foglyait, hogy az emberi valóságot, sőt a világot is tökéletesen más szemmel lássák és érzékeljék. A rács, a börtönfal, az őrtornyok, a rabtársak olyan kényszerzubbonyá lesznek, amelyekből valahogy mégis csak ki kell törnie a sebzett léleknek. Ami „kívül“ van, egyszerre csodássá magasztosul, szemben a „belül“lel, a zárka, a száműzetés helye mindent gúzsba kötő retteneteivel. Álmodni születnek, amelyek a szabadulást ígérik, víziók és látomások röpitik a lelket a keserves rabságból a remélt nagy szabadságba. Nem csoda, ha Bibliánk legutolsó könyve, a Jelenések könyve is száműzetésben született...

1.

Száműzetésben írta meg terjedelmes könyvét Ezékiel pap is, akit sok ezer társával együtt Babilonba deportáltatott Nabukadnezár király a Kr.e. 6. évszázadban. Ott érte az isteni megbízatás, hogy prófétaként „őrálló“ legyen (3,16). Nehéz hivatala első sorban abban állt, hogy megmagyarázza fogolytársainak: miért szakadt rájuk és népükre ez a veszedelem? Ezékiel okfejtése kíméletlen: népe vétett Istene ellen. Beszennyezte a templomi szentélyt (5,11), elhagyta az egy igaz Urát és más istenekkel kacérkodott, vétett a törvény ellen, s így lett tisztátalanná az „engedetlen nép“ (2,5). A büntetés sem maradhatott el: Isten kivonult a szentélyből (11,22) és ezzel minden csontmezővé vált (37,1). Isten egykor boldog országa ma temető, – kesergett a próféta.

Amilyen kendőzetlenül kegyetlen népének büntetése, annál határozottabb és reménykeltőbb Istennek az újjáélesztésére készült terve. A száműzetés megszűnik és Izrael hazájában újul meg (36,10-12), újra olyan lesz, mint egykor az Édenkert (36,35), s a csontmezőre újra „lélek száll, életre kelnek és talpra állnak“ (37,10). Ebben a tökéletesen új világban majd minden rend, – a templomi is – visszakapja a helyét. A nép szentnek tartja a törvényt, megszenteli Isten nevét, megújult szövetségben él Urával, aki rajta mutatja be a népeknek, hogy ő az egyedüli szent. Mindehhez szükséges az emberi lelkeken-szívekben való gyökeres változás, amit Isten maga készít elő: „Új szívet adok nektek és új lelket adok belétek... az én Lelkemet adom belétek...“ (36,26-27). És megígéri, hogy „Dávid lesz a fejedelmük örökké“ (37,25).

Ezékiel képek és metaforák halmozásával próbálta mindezt, helyenként igen körülményesen, kifejtteni. Figyeljünk most ezek közül egyre különösebben is! „Így szól az én Uram... majd magam török le a magas cédrus hegyéről egy ágat... Izrael magas hegyén ültetem el... pompás cédrus lesz majd, amelyen mindenféle madár lakik...“ (17,22-23).

2.

Amikor Jézus mustármagról elmondott példázatát olvassuk, azonnal feltűnik a hasonlóság Ezékiel képével. Jézus mustármagról beszélt, amelyet „fogott egy ember és elvetette kertjében, az felnevelkedett, fává lett... és égi madarak fészket raktak ágain.“ A bevezetője pedig ez: „Hasonló az Isten országa a mustármaghoz...“ Mindkettőnek ugyanaz a célja: körül akarja írni Isten uralmát, amelynek meghatározása és pontos leírása alig is lehetséges. Csak Isten teremtheti azt meg és a teremtéskor „lekötött“ káosz – bibliai nyelven *tohuvábohu* – mindig is a visszatéréssel fenyegeti ezt a művét. Ezékiel a csontmező megelevenedésének képével írta körül ezt, Jézus pedig az Isten országa megjelenítését hirdette meg: „Ha én Isten ujjával üzöm ki az ördögöket, akkor érkezett hozzátok az Isten országa“ (Lk 11,20).

Mindkettőben Isten maga a cselekvő. Ezékielnél cédruságot ültet, Jézusnál mustármagot vet el. De rögtön feltűnik a nagy ellentét is. A cédrus „Libanon pompája“

(Ézs 35,2), az erőt, méltóságot szimbolizáló fa, amelyből házakat, hajókat, oltárokat és királyi trónokat ácsoltak, sőt Salamon jeruzsálemi temploma is abból készült. Vele szemben szinte megsemmisítően jelentéktelennek tűnik az alig 1 milliméter átmérőjű mustármag, amelyből olaj és gyógyszer készült. A fa magasztosan tör mintegy harminc méterre az égbe, a másik örülhet, ha esetleg két méter magas cserjére viszi. Ugyancsak nagy az ellentét a Libanonon szabadon fává növekedő cédrus és a kertbe vetett mustármag helye között is. Ezékiel „Izrael magas hegyére“ plántálja az örökzöld cédruságat, míg a mustármagot évenként kell újra meg újra bevetni a kertbe és könnyen vegyül el más bokrokkal és cserjékkel. A hegyekre – tudjuk – a Szentírás különös gonddal figyel, – kezdve a törvényadás hegyétől a Golgota hegyéig, viszont a kert emlékeztet az édenkertre, de Jézus elfogásának (Jn 18,116) és sírjának helye is a kertben volt (Jn 19,41).

3.

A sok hasonlóság és különbözőség láttán felmerül a kérdés, hogy Jézus szándékosan használta-e fel Ezékiel képét az elültetett cédruságról? Ehhez azonban előbb azt kell megkérdeznünk, hogy mit is akart példázatával elmondani?

Bizalmat akart kelteni mindenekelőtt Isten csodálatos munkája iránt. Akik viszont úgy képzelik el, hogy az Isten országa valami nagy szenzáció lesz, azokat szerénységre inti. A mustármag annyira jelentéktelennek tűnő, hogy vele kapcsolatban soha nem számíthatunk látványos „eredményre“. Már ebben is különbözik a próféta cédruságától, amely óriás fává növe csodálatra készíti az embereket. Ám ez nem szabad, hogy elkedvetlenítse Jézus tanítványait: mert a mustármagból ugyanaz az isteni erő nővel még madarakat elrejtő cserjét is, akár a cédruságból a fát. Isten ereje csakúgy működhet a „kicsiben“ is, akár a „nagyban“. Sőt, ne felejtsük el, hogy Jézus szerint Isten inkább a kicsik pártján áll (Mk 9,37).

Példázatával Jézus tanítványaiban a várakozási készséget kívánja táplálni: a parányi, alig látható magból lassan két méteres bokor fejlődik. Az ember egyetlen dolga, hogy ezt a termőföldre hintse, s akkor rábízhatja a növekedést adó Istenre. Különösebben gondozni sem kell, anélkül is elvegyül a többi cserje között, sőt még gyümölcsöt is terem. Amit egy másik példázatban még pontosított is: „Úgy van az Isten országa, mint amikor az ember elvetette a magot a földre, azután alszik és fölkel, éjjel és nappal, a mag sarjad és nő magától (automatiké)...“ Mk 4,26-27) A biológiai törvények mögött is bizvást fedezhetjük fel a növekedést adót. De ezt ki kell várni Jakab módján: „Íme, a földművelő várja a föld drága gyümölcsét... legyetek tehát ti is türelemmel...“ (Jk 5,7-8).

Az azonban elengedhetetlen, hogy valaki, „az ember“ földre juttassa ezt a parányi magot, akár a cédruságat is. A növekedéshez e kettő találkozására van szükség. Amivel Jézus az Isten országát mintegy lehozta a szellemi világból és a mi földünket rendelte el a növekedés hordozójának. Ezékiel a népének eredetileg megígért földre, „Izrael magas hegyére“ ültette volna a cédrust. Jézus a magot az Isten nagy kertjébe vetetti el, amelyet Isten az ember gondjaira bízott. Amely a mi megkínzott és kiuzsorázott földünk, s így válik az Isten országa „földivé“, a mi világunk részévé.

Végül még azt is megkérdezhettük, hogy ez a jelentéktelennek tűnő példázat nem Jézus arcképe-e? Képkeretét Ezékieltől vette át, de végül is önmagát és munkáját helyezte bele. Őt vetette el Isten világunk termőföldjébe, amikor e világra küldte. Ő az a mag, amely kenyeret ad a világnak, s amely nélkül éheznenk. Az ő tanítását és csodatetteit Isten Lelke növesztette nagygyá, bár mustármagnyi kicsiségből indult. Nem ígért diadalmas nagy látványosságot, mint a próféta, de csendes és szívós növekedést, amely még madárfészkeknek is helyet ad. S ha Jézus korabeliek a madarakat úgy értelmezték, hogy azok a pogány népeket jelentik, amelyek Izrael hegye köré csoportosulnak, akkor Jézus ezt a világmindenségre terjesztette ki. Ezért minden népek

„örökösársaink“ (Ef 3,6). Ha pedig a próféta jövendölése azt ígérte, hogy „Dávid lesz a fejedelmük örökké“, akkor ennek megvalósulását jelentették Jézus jeruzsálemi bevonulásánál a zarándokok: „Hozsánna, a Dávid fiának, áldott, aki jön az Úr nevében...“ (Mt 21,9). Ez a mi Jézusunk az, aki „Dávid utódaitól származott“ – írja az apostol (Rm 1,3). Ezékiel azt jövendölte, hogy Isten új szívet és új lelket ad az ő népének, s így plántálja beléjük az ő országát. Lehet, hogy erre hivatkozva felelte egyszer Jézus a kérdésre, hogy „mikor jön el az Isten országa?“ – azt, hogy „az Isten országa bennetek van“? (Lk 17, 21).

Ezékiel látomásai reménységgel töltötték el rabtársait. Jézus pedig önként adta magát, hogy ez az Isten országa örömünkre meg is valósuljon. Így lett a szívbemarkoló ezékieli álom a jelen evangéliumává: „...az Isten országa ... igazság, békesség és a Szentlélekben való öröm“ (Rm 14,17). Ámen

Gémes István